

(Utdrag av) foredrag i Vadsø
fredag 3. september 1971.

Distriktpolitikken.

Den moderne distriktpolitikk i Norge tok til med den første Nord-Norge-planen av 1951. Dette arbeid utviklet seg senere til det som i dag ligger i utformingen av Distriktenes Utbyggingsfond. Vi er unnderveis til en tid da hele landet må bygges ut etter en samlet plan, delt i moderne landsdelsplaner som sikrer arbeidsplasser og bosteder i alle landsdeler.

Av flere grunner er forholdene vanskeligere i Nord-Norge enn i det meste av landet ellers. Her er det derfor særlig behov for planlegging og systematisk innsats.

Det var svært vanskelig å få den forrige regjering til å medvirke til å sette i gang arbeidet med en ny Nord-Norge-plan. Det skjedde først da det var klart at de tre fylkene ville ta saken i sin egen hånd, og at arbeidet med en ny plan ville komme i gang med eller uten den forrige regjeringens hjelp. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet i de tre fylker drev saken fram. Arbeidet har nå vært i gang på bredt grunnlag i atskillig tid, og jeg håper den nye Nord-Norge-planen kan legges fram i 1972.

Jeg går ut fra at komitéen vil kunne legge fram materiale til en realistisk vurdering av framtidig virksomhet og bosetting i hele den nordlige landsdel. Å bygge denne landsdelen videre ut, er et ansvar for hele landet.

Vi kan uten videre gå ut fra at om 30 år vil Nord-Norge være meget forskjellig fra hva det er nå. Hvis ikke, vil det være grunn til å frykte meget stor utflytting av landsdelen. Den vil forandres, og om 30 år vil folk leve bedre og tryggere enn i dag. Det er hovedmål for utbyggingen av landsdelen.

Den nye Nord-Norge-planen bør derfor formes slik at den ikke bare blir et dokument for fylkespolitikere. Under den videre behandling bør den ut i hvert eneste kommunestyre og ut i hver stor og liten grend i hele landsdelen. Hele folket skal tas med på råd i avklaringen av konstruktive retningslinjer for sikringen av en bedre framtid for landsdelen. Dette gjelder spesielt i alle områder som uunngåelig vil bli trukket med i ny virksomhet og nye bosettingsmønstre. Framtidens generasjoner vil hedre dem som i ethvert miljø - stort eller lite - er med å forme livskraftige og holdbare planer for framtidig arbeid og bosetting.

Inntil disse planer er ferdige, vil vi fortsette arbeidet best mulig i samsvar med Arbeiderpartiets aksjonsplan av 1969.

I den korte tid etter regjeringsskiftet er det satt i verk flere nye distriktspolitiske tiltak.

Det er innført en ordning med gradert statstilskott til investering i bygninger og maskiner for å gjøre bedrifter mer interessert i utbygging i næringssvake områder. Tilskott gis med 15 - 35 % av investeringsbeløpet. Høyeste sats kan brukes i Nord-Norge og i Sogn og Fjordane. Enkelte andre områder kan få tilskott på opptil 25 %.

Det vil neste år bli tildelt skatteutjæmningsmidler med 160 mill. kroner mer enn i år. Betydelig mer enn halvparten av denne økingen går til de 7 fylker som omfattes av Arbeiderpartiets aksjonsplaner for Nord-Norge og Vestlandet.

Det er innført en transportstøtte som ledd i distriktpolitikken. Støtten kan variere fra 15 - 35 % av transportkostnadene. Hensikten er å styrke bedrifter i næringssvake områder, som har lang og kostbar transport til naturlige markeder. Den høyeste sats skal brukes for varetransporter fra Nord-Norge til sentrale markeder i Sør-Norge. Transportstøtteordningen vil få særlig virkning for de distrikter som omfattes av aksjonsplanene for Nord-Norge og Vestlandet.

Industrireisningen vil alltid ha en sentral plass i distriktsutbyggingen. Det stilles her mange oppgaver som bare kan løses av staten, eller med dens medvirkning. Dette gjelder også når vi skal nytte de muligheter som kan åpne seg ved utviklingen på den norske kontinentalsokkelen. Arbeiderpartiet legger derfor stor vekt på å utvikle en tidsmessig statlig industripolitikk, med de organer og de virkemidler en slik politikk vil kreve.

Sterke økonomiske faktorer synes å virke mot en ønskelig distriktsvis spredning av arbeidsplasser og bosteder. Erfaringer fra både utland og vårt eget land kan tyde på det. Regjeringen vil foreta en samlet vurdering av om de virkemidler vi hittil har tatt i bruk, vil være tilstrekkelige til å løse de problemer vi står overfor. Dersom den nye lov om lokaliseringsvegledning, sammen med andre virkemidler som er tatt i bruk ikke er tilstrekkelige, er Arbeiderpartiet innstilt på å ta i bruk etableringskontroll, pressområder.